

Soolise võrdõiguslikkuse edendamine hariduses ja hariduse kaudu – Eesti ja Islandi kogemus

ENUT

26.02.24

R.Laja

Soolise võrdõiguslikkuse edendamine hariduses ja hariduse kaudu – Eesti ja Islandi kogemus

- Aeg: esmaspäev, 26.02.2024
- Koht: Tallinna Ülikool, T-305 (Terra maja, Narva mnt 25, 3. korrus) ja Zoom keskkond
- 11.30 Kogunemine, tervituskohv
- 12.00 Sissejuhatus – Reet Laja, ENUT juhatuse esinaine
- 12.15 – 13.00 Soolistatud normid ja rollid õppematerjalides (Ülle-Marike Papp, soolise võrdõiguslikkuse ekspert)
- 13.00 – 14.30 Soolise võrdõiguslikkuse edendamine hariduses – Islandi kogemus (Hanna Björg Vilhjálmsdóttir, võrdõiguslikkuse ekspert, Islandi Õpetajate Liidu juhatuse liige, liidu võrdõiguslikkuse komisjoni esinaine)
- 14.30 – 14.45 Paus
- 14.45 – 17.00 Kuidas kool meid sooliselt kõnetab? (Tiiu Kuurme, TLÜ kasvatusteaduste dotsent)

Sõna saavad

- Reet Laja, ENUTi juhatus esinaine, soolise võrdõiguslikkuse ekspert
- Ülle-Marike Papp, soolise võrdõiguslikkuse ekspert, ENUT
- Hanna Björg Vilhjálmsdóttir, võrdõiguslikkuse ekspert, Islandi Õpetajate Liidu juhatuse liige, liidu võrdõiguslikkuse komisjoni esinaine
- Tiiu Kuurme, TLÜ kasvatusteaduste dotsent
- Projektijuht
Viive Jüriso, e-post enut@enut.ee, tel 528 6002

Koolitus viiakse läbi projekti "**Soostereotüüpideta haridus = võrdsemad ja avaramad võimalused noortele**" raames. Projekti toetab Aktiivsete Kodanike Fond (doonorid Norra, Island, Lichtenstein)

Projekti eesmärk

- Edendada teadmisi soostereotüüpidest ning nende vältimise vajadusest ja võimalustest õppekirjanduses ja -materjalides, suurendades ka haridustöötajate, õpetajahariduse õppejõudude, nii õppematerjalide koostajate, kirjastuste kui ka õpetajate teoreetilist ja praktilist teadlikkust soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks.
- Projekti jooksul viiakse läbi kasutusel olevate trükitud ja digitaalsete õpikute ja õppematerjalide teksti ja kuvandite kvantitatiivne ja kvalitatiivne sootundlik sisuanalüüs.
- Koolitatakse juurde valdkonna eksperte, kes ka peale projekti lõppu teemavaldkonda panustaksid. Väga oluline on ekspertide puhul põlvkondade vaheline koostöö. Projekti peamine väljund on ENUTi ekspertide poolt loodud juhendmaterjal piiravatest soostereotüüpidest ja nende vältimisest õppematerjalide ja õpikute koostajatele ja nende igapäevastele kasutajatele.

Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus (ENUT)

- **ENUT** on lühend Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskest. Oleme mittetulunduslik valitsusväline organisatsioon, mille tegevusest on kõik huvilised oodatud osa saama.
- **ENUT** registreeriti 1997.a. aprillis. Tallinna Ülikoolis (Narva mnt 25-510) asuv keskus on esimene naiste teabekeskus Eestis, kus on ka nais- ja sugupooleuuringute-alane raamatukogu.
- **Missioon**
ENUT on pühendunud naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kui ühe põhilise inimõiguse ja üldise hüve edendamisele kõigis ühiskonnaelu valdkondades.
- **Visioon**
ENUTi visiooniks on naiste ja meeste võrdõiguslikkusel baseeruv kodanikuühiskond, kus ENUTil on oluline roll avaliku sektori, avalikes huvides tegutsevate ühenduste ja erasektori ühendamisel võrdõiguslikkuse tagamiseks, olles sootemaatiline infoallikas ja kompetentsikeskus ning soouuringute edendaja Eestis.

Varasemaid ENUT haridusvaldkonna projekte

- [Sooaspekti Integreerimine õpetaja Haridusse ja Täiendkoolitusse \(SIHT\) \(2014\)](#)
- [Lasteraamatu “Päev, mil Riina oli Rasmus ja Frederik oli Frida” ja selle juurde käiva metoodilise juhendi väljaandmine \(2012-2013\)](#)
- [Sooline võrdõiguslikkus kodanikuõpetuses \(2010\)](#)
- [Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine Eesti haridussüsteemis \(2008-2010\)](#)
- [Lasteaed kaasaegseks: sootundlikkuse suurendamine Eesti lasteaedades \(2008\)](#)

- **Seotud materjale**
- [Soorollid õppekirjanduses](#)
Artiklite kogumik "Soorollid õppekirjanduses", Tartu Ülikooli Pedagoogika osakonna väljaanne nr 12, Tartu 2002.
- [ENUTi Uudiskiri 1/2010 – Soo ja hariduse erinumber](#)

Varasemaid ENUT haridusvaldkonna projekte

- [Developing teachers' gender awareness and critical thinking to boost women's and girls' leadership skills \(2022-2023\)](#)
- [Sugu telepildis 2020](#)
- [Eesti ja Gruusia vabaühenduste koostöö, Eesti kogemuse jagamine Adžaria autonoomses vabariigis laste kaitsel ja naisettevõtluse toetamisel \(2018-2019\)](#)
- [ENUT maailmaharidusprojekt, mille eesmärgiks on tutvustada alg- ja põhikooli õpilastele ÜRO kestliku arengu eesmärke](#)

Sugu, stereotüübid ja nende mõju õpikeskkonnale

- Soostereotüübid on mingis kultuuris ja ajaperioodil kehtivad lihtsustavad ning liigselt üldistavad, kuid ühiskonnas sügavalt juurdunud uskumused ja hoiakud naiste ja meeste erinevate iseloomude, omaduste, neile sobivate rollide, ametite, käitumise, välimuse jms kohta.
- Soostereotüübid vastandavad ja väärtustavad naisi ja mehi erinevalt ega võta arvesse nende individuaalseid võimeid. Näiteks on levinud arvamus, et mehed on paremad juhid kui naised, naised on meestest paremad suhtlejad jms.

Haridus on üheks valdkonnaks, kus väärtusi ja arusaamu saab teadlikult suunata

Sooline ebavõrdsus hariduses ja tööturul, horisontaalne ja vertikaalne sooline segregatsioon ning palgalõhe ei tulene mitte meeste ja naiste erinevatest bioloogilistest võimetest, vaid ettekujutusest, et meestel ja naistele sobivad erinevad ametid, rollid ja käitumisviisid.

Soostereotüüpidel on negatiivne mõju nii poistele kui tüdrukutele/ nii meestele kui naistele, sest:

- soostereotüübid piiravad naiste ja meeste valikuvõimalusi ja eneseteostust;
- soostereotüübid mitte ainult ei määratle, millised tüdrukud ja poisid, naised ja mehed on, vaid kirjutab ka ette, millised need peavad olema;
- naistele ja meestele omistatud omaduste, oskuste ja rollide erinev väärtustamine ning vastandamine süvendab soolist ebavõrdsust.

Kool soostereotüüpide taastootjana

- Kool on osa ühiskonnast. Ühiskonnas kehtivad ootused tütarlastele ja poistele peegelduvad ka õpetajate ootustes eri soost õpilastele.
- Stereotüüpsed ootused ja eelarvamuslikud seisukohad võivad märkimisväärselt piirata noorte inimeste valikuvõimalusi. Lisaks jäävad õpilastel saamata just need omadused ja oskused, mida neil tulevikus vaja on:
tüdrukutel julgus ja enesekehtestamine ning
poistel hoolivus, empaatia ja koostööoskus

Soovituslikud juhised 2023. aasta märtsis kehtima hakanud ajakohastatud riiklike õppekavade rakendamiseks

Ajakohastatud riiklikes õppekavades ei ole detailselt kirjeldatud õppesisu - teemasid

- Koolidele on antud suurem vabadus oma koolis õpet kavandada – õppesisu tuleb kirjeldada oma kooli õppekavas, arvestades oma kooli ja piirkonna eripära, võimalusi ning ka koolipere eelistusi, aga seab aineõpikute koostajad keerulisemasse olukorda.
- Määrus ütleb, et kõigi sotsiaalainete teemade käsitlemisega toetatakse soolise võrdõiguslikkuse edendamist ühiskonnas.

<https://projektid.edu.ee/pages/viewpage.action?pageId=187203989>